

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap december 8^{án} 1839.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helybe képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Turist Olivier.

(Mutatvány BOTZ *) munkáiból.)

I.

Az éj metsző hideg volt; a' hó kemény és vastag kéreggé fagyott a' földön, úgy hogy a' szél csak a' fordulatokra 's öblös utakra összehajtott halmokat kapkodhatá-el. Ezeken önté-ki tehát dühét; piheket szaggata-le rólok, 's azokat felhőkké hajtván össze, keringve szórta-szét a' légben. Olyan éj volt, mellyben örömet vonulunk tűzhöz, 's hálát adunk Istennek, hogy otthon vagyunk; mellyben a' földönfutó szegény kifekszik, és meghal. Nem egy fél éhhalottan kilökött hunyta-be. ilyenkor szemeit elhagyott utszáinkon, 's bűn-tette, bágyuliy iszonyú lehetett is, rémitőbb körülmények között alig fog felébredhetni.

Igy volt künn, midőn C o r n e y asszony, a' dolgozó-ház gazdasszonya, szobácskájában a' jótékony tűzhöz ült, és nem csekély

*) Botz (Dickens) Károlyt — kinek „Pickwikerjeiből“ egy rövid hét alatt negyvenötezer példány kelt-el — munkáiból még nem ismeri a' m. olvasó közönség. Nem is csuda. Ha eredeti jobb műveink nem jutalmazták illően íróikat, a' fordítóknak mit lehet reményleniek? Hazánkban a' könyvkelet jelen állapotjában vagy ismeretleneknek kell maradnunk a' külföld remekeivel, vagy idegen könyvkereskedést gazdagítunk. Mind a' két baj orvoslására szépliteraturai lapjaink (erről levén itt szó) nem tehetnek mást és jobbat, mint, az olly gyakran izetlen eredeti dolgozatok helyett, a' külföld ünnevelt fiait munkáikból bár rövid kivonatokban megismertetni, 's így az eredeti közleményeket ritkábbakká ugyan, de — a' jó példányok szolgáltatása által — jobbakká 's vonzóbbakká tenni. — A' jelenet, melly itt Botz „Turist Olivier“ czimű munkájából közöltetik, egyike lesz azoknak, mellyekről az Athenaeum mondja: „(Botz) Londonban annyira tiszteltetik, hogy egyes jeleneteit úgy, mint irva vannak, adják a' színen. Humorában nincs nagy szív- és lélek-emelkedés, hanem csak emberei és körülményeik élő igazságában áll, mellyeket mindig olly elmésen 's ironiásan vesz elő, hogy kétszer kell nevetni, egyszer a' szerzőn, másodszor magán az alakon“ — 's mellynek közléseért a' Regélő szépei talán sem a' szerkesztőre, sem a' fordítóra nem fognak neheztelni.

önelégültséggel egy gömbölyű kis asztalra tekintett, mellyen egy megfelelő nagyságú tányér állott az öreges asszonyok legkedvesebb élményökhöz szükséges minden szerrel ellátva. Valóban Corney asszony egy csésze theával kívánta magát felüdíteni, és midőn az asztaltól kandallóra tekintett, mellynél a' lehető legkisebb thea-edény forrott, önelégültsége annyira növekedett, hogy valósággal mosolygott.

„Ugy ugy — gondolá Corney asszony magában, mi alatt könyökét az asztalra támasztotta, és gondolkozva tűzbe nézett — mindnyájunknak van oka Istennek hálát adni, csak hogy nem tudunk mindig!“

Corney asszony szomorúan rázta fejét, mintha azon szegények elnévakságán sajnálkoznék, kik valóban nem tudnak; 's most egy bádog thea-szelenczébe ezüst kanalat tett (magány-tulajdonát), és elkezdett theát készíteni.

Mi csekélység is megháboríthatja lelkünk nyugalma! Mig Corney asszony így moralizálgatott, a' kis fekete thea-edény tartalma kifutott, 's az asszonynak kezét kissé megforrázta.

„Átkozott edény! — kiált az érdemes matrona, hirtelen helyére tévén — alig tér a' bolond kis jószágba két csészével! Ki használhatja más, mint — mint olly elhagyatott szegény asszony, mint én. O Istenem!“

E' szavakkal székre süllyedt; azután könyökét ismét asztalra támasztotta, 's egyedülségére gondolt. A' kis thea-edény és az egyes thea-czésze Corney urra emlékezteték, ki már huszonöt éve meghalálozott. Az asszony egészen meg volt indulva.

„Én mást többé nem kapok“ — mondá magában — ollyat nem!“

Valljon e' megjegyzés a' férjet vagy thea-edényt, illeté-e, bizonytalan. Lehet, hogy ez utóbbit érté, mert Corney asszony, mig beszélt, erre nézett, azután pedig hozzá nyult. Éppen az első csészét itta-meg, midőn lassú kopogás zavarta-meg.

„Csak be! — kiáltá Corney asszony hangosan — már megint vén asszony haldoklik; mert mind akkor hal-meg, midőn én valamit eszem vagy iszom. Csak be! — A' hideg levegő behuzódik. — Mi baj?“

„Semmi, Corney asszony, semmi!“ — válaszolt egy férfi-hang.

„Ah jó Isten! — szólta az asszony sokkal szelidebb hangon — nem Bumble ur az?“

„Szolgálatjára Corney asszony!“ — válaszolt Bumble, ki előbb az ajtó előtt a' havat rázta-le köntöséről, cipőjét megtisztogatta, és most belépett, három szögletű kalappal egyik és egy nyalábbal másik kezében. — „Bezárjam az ajtót?“

Az asszony, mielőtt felelt volna, egy pillanatig arról gondolkozott, valljon illetlen-e összejövetelt Bumble urral zártt ajtó mellett tartani. Bumble használta e? késedelmet, 's minden további engedelem nélkül az ajtót bezárta, mert tetemesen fázott.

„Kemény a' tél Bumble ur!” — mondá az asszony.

„Nagyon kemény, Corney-asszony, még a' tanács kárára is. Ma délután húsz kenyeret és másfél sajtot osztottunk ki; 's a' szegények még most sincsenek megelégedve.”

„Mikor is lennének ők Bumble ur?” — felelt az asszony, és a' theábul szörpölt.

„Van köztök egy ember, ki feleségére és számos családjára tekintve egy font kenyeret és egy font sajtot kap. Háladatos-e Corney asszony, háladatos-e? Egy fél pénznyit sem. Mit tesz? Szenet kér, azt mondja, ha csak egy tele zsebkendővel is. Szenet! Hát mit akar az az ember a' szénnel csinálni? Sajtját rajta megpirítani, 's azután megint többet kérni. Így tesz a' nép Corney asszony! Adjunk neki ma egy teli kosár szenet, holnap jön, és ismét kér minden félelem és szemérem nélkül.”

Az asszony biczentett fejével, és a' porkoláb folytatá: „tegnap előtt egy ember, kinek — hisz' ön férjénél volt, tehát elbeszélhetem — alig volt rongy testén (Corney asszony lesütötte szemeit), jön a' felvigyázó ajtajára, midőn éppen asztali társaságot tartott, és azt mondta, hogy rajta segíteni kell. Gondolja csak Corney asszony! Minthogy egyáltalán elmenni nem akart, látása pedig a' vendégek étvágját elrontotta, a' felvigyázó ur egy font burgonyát és egy itsze zab-lisztet adatott neki. — „Istenem — mond a' hálátlan ember — mit segít ez rajtam?” — „„Ugy is jó! — válaszolt a' felvigyázó ur — én más valamit nem adhatok!” — „„Így az utszán halok-meg!” — fenyegetődött a' kóborló.

„A' szemtelen.”

„Igen Corney asszony — folytatá a' porkoláb — elment, és meghalt az utszán. Nem makacs ember volt-e?”

„Alig hihető — megjegyző az asszony — de átalján a' házon kívüli gyámíttatást nem tartja-e haszталannak Bumble ur? Ön tapasztalt ember; tudnia kell.”

„Corney asszony! — válaszolt Bumble ur, és mosolygott, mint ki a' dolgot jobban érti — a' házon kívüli gyámíttatás a' mi segedelmünk, magában értetik jól használva. Fő elv benne, a' szegényeknek éppen azt adni, mit nem használhatnak; ez kedvöket elveszi a' visszajöveteltől.”

„Az okosan van.”

„Igen. Köztünk mondván, Corney asszony, ez a' fő elv; 's innen van, hogy mint a' tudákos hirlapokban olvashatja, a' beteg családok a' sajtót mindig megkapták. Ez szabály most egész országban. — Hanem — folytatá a' porkoláb kis idő múlva, és a' nyalábot kezdé bontani — ezek hivatali titkok, melyekről csak magunk között szólhatunk. — Itt van bor, inelly betegek számára rendeltetett. Valóságos és friss; csak ma délután került-ki a' hordóból; egészen tiszta, legkisebb seprő nélkül.”

A' mint Bumble egyik üveget a' világosságra tartá, és meg-
rázta, letette mindkettőt a' szekrényre; — a' kendőt, mellybe
tekerve voltak, összehajtotta, bétette zsebébe, és kalapját fel-
vette, mintha menni akart volna.

„Utja hideg lesz Bumble ur!” — vélte az asszony.

„Vihar van Corney asszony — válaszolt a' porkoláb, mialatt
kabátja gallérját felhuzta — mintha a' szél az ember fülét akarná
elmeztzeni.”

Az asszony a' kis thea-edényről a' porkolábra nézett, ki las-
san az ajtó felé ment, és kérdé elpirulva, midőn ez köhögött, mi-
előtt jó éjszakát kívánt, nem innék-e vele egy csésze theát.

Bumble ur kabátja gallérját azonnal ismét lehuzta; kalapját és
botját egy székre letette, egy másikat pedig maga számára az asz-
talhoz állított. Midőn lassan leült, az asszonyra tekint; az asszony
a' thea csészére függeszté szemeit. Bumble ur ismét köhögött, és
hamisan mosolygott.

Corney asszony felkelt, egy más csészét hozni a' szekrényből.
Midőn ismét leült, pillantatai az udvarias porkolábéival találkozá-
nak; elpirult, és sietve bánt a' theával. Bumble még egyszer kö-
högött, hangosabban, mint az előtt.

„Édesen, Bumble ur?” kérdé az asszony, midőn a' czukor-
szelenczét vevé.

„Igen, nagyon édesen, Corney asszony!” — felelt Bumble
ur, és az asszonyra pillantott. Ha egy porkoláb valaha gyöngéd
és szerelmes pillantatokat vetett, ugy azon porkoláb Bumble ur
volt ezen pillanatban.

A' thea elkészült, és némán nyújtatott neki; Bumble térdére
tette kendőjét, hogy rövid nadrágja foltokat ne kapjon, és elke-
zett enni és inni. Ezen foglalatosságát néha ugyan mély sohajtások-
kal félbe-szakítá, mi azonban étvágyára nem volt káros befolyás-
sal, sőt azt gyámolítani látszatott.

„Önnök, mint látom, macskája van Corney asszony — meg-
jegyzé Bumble ur, midőn a' kandalló felé tekintett — még kis
macskáji is.” —

„Szeretem őket — válaszolt az asszony — mert olly furcsák.“

„Csinos állatkák — mond Bumble — és olly szelidek.“

„O igen — válaszolt az asszony lelkesedéssel — és engemet úgy szeretnek, hogy valódi örömem van benne.“

„Corney asszony — szólt Bumble lassan, 's a' thea-kanállal mintegy taktust vere hozzá — véleményem szerint a' macska vagy kandúr, melyet ön magánál tart, ha nem szeretné önt, számár volna.“

„O Bumble ur!“ — válaszolt elhárítólág az asszony.

„Igaz az, Corney asszony! — adá hozzá Bumble, mialatt a' thea-kanalat szeretettéljes méltósággal forgatta, mi szavait még hathatóbbakká tette — igaz az; én az olly macskát magam megfojtanám!“

„Akkor maga kegyetlen ember — vága közbe hirtelen az asszony, a' porkoláb csészéjéhez kapván — és kemény szivü is azon felül.“

„Kemény szivü? Corney asszony, kemény!?“ — mondá Bumble. Szó nélkül átadá csészéjét, és megszorítá Corney asszony kezét; azután kétszer széles kezével paszomántos mellényére ütött, mélyen sohajtott, és székét a' tüztől egy kissé elmozdította.

Az asztal gömbölyü volt; 's minthogy Corney asszony Bumble urral a' tűz előtt szemközt ült, tehát világos, hogy Bumble urnak, midőn a' tüztől elmozdult, de az asztalnál maradt, a' távolságot köztte és Corney asszony közt meg kellett nagyobbítania. Értelmes olvasók e' cselekvényt csudálni, és azt minden kétségen kívül Bumble ur egyik vitéz tettének fogják tartani; minthogy ő az idő, hely, és alkalom által mintegy kényszerítve volt bizonyos gyöngéd semmit sem jelentő beszédeket tartani, melyek talán egy könnyelműnek ajkaira illenének, hanem egy tartományi bíró, parlamenti tag, statusminister, lord-mayor, 's egyéb fő tisztviselőknek méltóságán egyáltalján alul vannak, különösen pedig egy porkoláb komolyságához nem illenek, kinek mint tudva van, mind ezek között legkomolyabb, legszigorúbb, és leghajthatlanabbnak kell lenni.

Bár milly kinézetei lehettek Bublének — és kétség kívül jók voltak — szerencsétlenségre, mint már kétszer megjegyeztetett, az asztal gömbölyü volt; következőleg midőn Bumble székét lassanként tovább tovább mozdította, a' távolságot köztte és az asszony közt megkisebbitette, és végre székét egészen ahoz tette, mellyen Corney asszony ült. Mindkét szék valóban összeért, 's nihelyt ez megtörtént, Bumble tovább nem mozdult.

Ha az asszony székét jobb oldalra tovább mozdítja, akkor a' tüzhöz igen közel ért volna; ha balra mozdítja, akkor Bumble karjai közé kellett volna esnie. Ő tisztességes asszony volt, és hihetőleg e' következt előre látta; azért helyén megmaradt, és Bumble

urnak a' második csészét nyújtotta.

„Kemény szívű, Corney asszony! — mond Bumble, midőn a' theához nyult, és az asszonynak szemébe nézett — kemény szívű-e ön Corney asszony?“

A' porkoláb theáját utósó cseppig megitta; bozzá egy toast-darabot evett, a' morzsákat térdéről leseprette; száját megtörülte, és Corney asszonyt egész figyelemmel megcsókolta.

„Bumble ur! — szólt a' tisztességes asszony, hanem igen lassan; mert annyira megijedt, hogy szavát majd elvesztette — Bumble ur én kiáltok.“ Bumble erre nem nem felelt, hanem karját lassan és komolyan az özvegynek ruhaszegélyére tévé.

Minthogy az asszony bizonyossá tette, hogy kiáltani fog, tehát ez újabb merészségre bizonyosan kiáltott volna; azonban nem vala szükség: mert az ajtón éppen sebesen kopogttak. Alig hallotta ezt Bumble, azonnal nagy ügyességgel a' börös üvegekhez ugrott, és elkezdé azokat törölgetni, mialatt az asszony haragosan kérdezte, ki van künn. Erdemes itt, mint a' véletlen ijedség hatásának a' nagy félelem következései ellen megjegyzésre méltó példáját felhozni, hogy szava előbbi erejét ismét visszanyerte.

„Ha megengedi madame — mond egy vén, ránczos, 's borzasztó csunya szegény asszony, bedugván fejét — az öreg Sárának mindjárt vége lesz!“

„Mi közöm nekem ahoz?“ — felelt Corney asszony haragosan — „megtarthatom én életét?“

„Azt nem, jó madame — válaszolt az öreg, egy kezét fel-emelvén — azt senki sem teheti. Én sokat láttam meghalni, kis gyermekeket és nagy erős embereket, 's jól tudom, mikor jön a' halál. Hanem ez nem bir elhalni, és ha majd a' roham megszűnik, mi ugyan nem gyakran történik, azt mondja, önnel lesz valami közleni valója.“

Az érdemes Corney asszony hevesen szitkozódott a' vén asszonyok ellen, kik meg sem tudnak halni a' nélkül, hogy őt ne incommodálnák. Hirtelen tehát egy vastag shawlt ölte-fel; Bumble urat kérte, várakozzék, míg vissza fog jönni; meghagyván pedig a' hirvivőnének, hogy sebesen menjen, és ne töltse egész éjét a' lépcsőken felsántikálásban, nagyon kegyelmetlen arczczal követé ő, és szitkozódott egész út alatt.

Midőn Bumble magára maradt, viselete egészen magyarázhatlan volt. Felnyitá a' szekrénykét; a' thea-kanalakat megszámlálta, kezében a' cukorfogót megmérte, és megtekinté a' tejes kanalakat is, hogy meggyőződjék, valljon jó ezüstből készültek-e. Azután feltette egyik fülére három szögletes kalapját, és a' gömbölyű asztalt

egész méltósággal körülítánczolta. Midőn e' szokatlan is megtörfént, levette ismét kalapját, 's háttal a' tüzhöz fordulva nagy szélesen leült, és gondolatjában Corney asszony vagyonának pontos inventáriumát látszott készíteni. *(Vége következik.)*

PESTI VIZSGÁLÓ.

H i r s z e k r é n y.

Bugát Pál, orvos tanár 's professor öszutó 30-kának délelőtti óráiban boldogult Schuster János felett igen jeles magyar emlékbeszédet tartott, 's ez uttal indítványba hozá, hogy a' derék férjfiúnak méltó volna emléket emelni. Az orvosi kar tanuló ifjúsága lelkesedéssel fogadá az indítványt, 's aláírást nyitott-meg, melly uton begyülemdő pénzből Ferenczy szobrásunk által honi márványból emléket készíttessen az elhunynak; és pedig ha elegendő mennyiség gyülemd-be, sirja fölébe; különben pedig csak mellszobrát, melly a' tudós társaság teremében fog felállítatni. — Mátyás emlékének programja a' Honművészen olvasható, — A' színházunk udvarát ékitendő vas rostélyzat alapkövei már lerakvák; így nem sokára készen álland a' díszes rostélyzat is. — A' tél dec. 5-ki délelőtt sűrű havazással köszöntött-be.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Óriási kender. — A' kender és lenművelés ágában igen fontos fölfedezést tön Dumont ur, Abbeville-ben. — E' mezei gazda t. i. hihetlen magasságra nőtt kender természetű közönséges kendermagból, mellynek szára egész darab földön 12 láb magasra nyult-fel, és e' hir közlésekor még növényben volt; Drueathban pedig, a' fennebb említett helytől néhány órányira, csuda-magasságú és ritka szépségű lent természetűnek. És e' rendkívüli kifejlést csupán a' trágya egy uj 's még eddigelé szokatlan nemének köszönhetni; t. i. a' rothadásba ment diófa-lomb és galynak, melly itt használtaték először trágjának a' kenderföldekre. — Ez esetben e' két növénynek rokonszenvet kell egymás iránt táplálni; mert honunk több megyéjében a' mezei gazdák azt tartják, hogy ha a' diófa tövéhez kender-polyva ásatik trágya helyett, annak gyümölese lágy, könnyen törhető héjú lesz.

Az urali bányák ércz terméke. — 1831-től 1835-ig következő volt az urali bányák érczterméke, mint az a' „Nordische Biene“ hivatalos jelentéséből kitetszik. 907 pud 's 10 ft. arany; 9 pud 13 ft. ezüst. Ez utóbbi azonban nem érczkőben találtatott; hanem a' pétervári pénzverő házban az aranytól választaték-el. Platinát 562 pud 's 8 $\frac{1}{2}$ fontot találtak. A' réz-nyeremény 200.000, a' vastermék pedig 7—8 millio pud körül változott.

Terjedelmes odvas fa. A' labes-i községben, Calais mellett, egy ritka terjedtségű tölgy koronája nyulik égbe. Ez óriási növénynek külső kerülete 58 's általzata 20 láb. — Belül üres és odva egy szobát képez, 21 lábnyi belső területű, 7' általzattal 's 20' magasat. A' bejárást képező nyílás 4 $\frac{1}{2}$ ' magas és 2 $\frac{1}{2}$ ' széles. Zivataros időben a' pásztorok vonulnak ide, vagy borjúk használják védhelyül, mellyek közül mintegy 30 fér-el benne.

KÜLÖNFÉLE.

Ökör bögj! Egy mészáros és szücs pert folytatott egymással. Első, hogy ügyének nyomatékot adjon, egy hizlalt ökröt hajtatott a' bíró udvarára; utóbbi, ki ezt megtudá, igen becses bundát küldött bíróné asszonyomnak, hogy az férjénél egy pár jó szót ejtene ügye mellett. Az ítélelhozás napja felé inkább a' szücs ügyét látszék a' bíró pártolni, mint a' mészárosét. Ez vég-szükségében nem tudá magán másképp' segítni, mint e' szók mondogatásával: „ökör bögj! ökör bögj!“ Az ezt halló szücs egész hideg vérrel szólla közbe: „Igen, de nem bõghet; mert én egy bundát töttem torkába!“

Néger-hála. — Sligo marqvisnak, ki 1836-ig Jamaika kormányzója volt, az ottani négernek nevében, kiknek szabadságukért olly hathatósan munkált, egy pompás ezüst gyertyatartó adatott-át. — A' gyertyatartónak Areca-pálma alakja van, a' nyugot-indiai szabadság jelképe, mellynek tetejéről a' világosságot tartó két kar nyúlik-ki. — A' pálma ágánál egy csoport nyugot-indiai négerlátszik, kiknek foglalkozásaik polgári és erkölcsi javított álláspontra mutatnak. — A' három szegletes láb-állvány méznáddal 's tengeri (hüvely csutka) kalászszaal van ékítve. — A' műnek belbecse 1.000 dollarra megy.

A' némberek fő szenvedélyei. Bizonyos férj-társaságban többi között azon kérdés került szõnyegre, mit szeretnek leginkább a' némberek. — „Férjhez menni — monda egyik; — „szeretni“ — a' másik; — „tánczolni“ — a' harmadik; — „magokat piperézni — a' negyedik; — „enyelgeni“ — az ötödik. — „Az mind igaz — mond egy éltés férjfiú, kinek már négy neje volt — mind ezt örõmmel teszik, de még is leginkább szeretik — a' kormányozást.“ — Experto crede Ruperto!

Kedveseppek. — Vhist-asztal mellett, szótalán komoly munkásságba merülve, ült három fiatal dáma szép körében egy sziv-sebesített uracs. — A' nyolcz éves kis angyal, Julcsa, már többször hallá játék közben az „impass, singleton, parthie, rhobber“ szókat, 's az éppen végzett játék után pajkosan simult anyjához: — „csakhogy kedves anyám nyeré-meg a' lóbört (rhobber)“ — rebegő hizelgõ örõmmel.

2) Esõs idõ volt. — P. ur szénáját hordatta, 's honn nem létében a' széna füstölgött. — Lilla kisasszony, Lina és Jetty barátnéjival a' szénát ugy megöntözik, hogy többé nem füstölgött.

3) „Hány tüt ad kelmed egy krajczáron?“ — kérdé a' pór suhancz a' szük beltú izrael-ít. — „Kettõt; de minthogy szegény vagy, imhol egy ráadás!“ — „Ugy elég nekem a' ráadás; pénzemen pedig adjon kelmed pálinkát!“

4) Lõly ur Kéry barátjának sürgetõs levelet küldött zsellére által: de Kéry ur a' szomszéd faluban volt, 's a' hû levél-posta visszanyargalt a' levéllel minden kérés daczára; — mert — ugymond — azt ura nem mondta; 's hátha megharagudnék, hogy másnak adta levelét. PÓLYA ENDRE.

Elõbbi rejtvény: VIZ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiaczon, Denes-ház, 86-dik sz. a.

Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utsza 612.